

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Valerii Andreae Desselii Erotemata Ivris Canonici

Andreas, Valerius

Francofurti & Lipsiae, 1720

XVI. de Adulterio & stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63277)

Quod si quis ea utatur adversus Chri-
 stianos & Catholicos, poena est excommu-
 nicatio: quia ars illa mortifera & odibilis
 est, & plerumque injusta. Aliud injustum *c. un. b. t.*
 belli justitia, ubi licitum est pugnare qui-
 buscunque armis. Qui vero dictam ar- *Abbas hic*
 tem exercendo aliquem occiderit, incur- *num. 1.*
 rit irregularitatem, quia versatur in re il-
 licita.

(Omissus & sequens Titulus ab Autore,
 ideoque ibidem suppletus ex Vallensi.)

TIT. XVI.

De Adulterio & Stupro.

Superioribus Titulis actum est de homi-
 cidio, & quibusdam actibus, per quos
 ad homicidium quandoque perveni-
 tur, quibusque corpus & vita læditur
 proximi: sequitur ordine Decalogi, id
 est, Legis antiquæ, decem præcepta
 continentis de adulterio & stupro (ita-
 enim in præcepto est: *Non occides.*
Non mæchaberis) cæterisque illiciti
 concubitus generibus, quibus vel tho-
 rus proximi violatur, vel pudicitia læ-
 ditur.

1. Quid est Adulterium?

Quamvis Adulterium, generaliter
 sum-

sumptum, omnem copulam, quæ
 habet potestatem conjugii, compo-
 dat, *can. nemo blandiatur* §. *tolerant*
XXXII. q. 1. & Lex Julia de adulterio
 miscue Stuprum & Adulterium ulum
l. inter liberas 6. D. eod. & l. inter pup
D. de verb. signif. tamen specialiter
 ptum dicitur alieni thori violatio,
non mæchaberis XXXII. q. 5. & quæ
 alterius thorum accessio, deque Jure
 proprie in nuptiam committitur, non
 tem in virginem aut viduam, ac defunctæ
 alienæ matrisfamilias corruptio. Quæ
 vis eodem Jure etiam ad sponsam
 datur *l. propter 7. C. eod.* quia sponsa
 uxore habetur *l. si sponsa 74. D. de
 dot.* & quia neque matrimonium quæ
 cunque neque spem matrimonii violare
 permittatur, *l. si uxor. 13. §. Dm 3. §. 6
 minor D. ad L. Jul. De adult.* licet hoc
 casu mitior pœna decernatur. Verum
 Jure Canonico etiam in solutam mulie-
 rem a conjugato committitur adulterium.
ca. 19. & fin. XXXII. q. 5. nam hoc
 eadem castimonia in marito requiritur,
 quæ in uxore *can. Precipit. can. Apud
 & d. can. fin. XXXII. q. 5.*

*L. Jul. de
 adulter.*

2. *Quæ est pœna adulterii de Jure
 Civili?*

Quod ad pœnas adulterii attinet, Jure

quidem divino pœna utriusque delin-
 gentis est lapidatio. *Deut. 22. Exod. 20.*
can. satis XXXIII. q. 5. De Jure autem
 Civili, quando criminaliter agitur, ex L.
 Julia, non videtur olim fuisse capitalis,
 sed vel deportatio, ut in militibus l. 2. §.
miles D. de his, qui not. infamia; vel re-
 legatio, ut in paganis, l. si quis viduam D.
de questionibus: ex posteriori vero Jure,
 nempe ex l. *Quamvis C. ad L. Jul. de ad-*
ult. pœna sanguinis & gladii tam viro,
 quam fœminæ adulteræ, irrogari cœpit,
 cum inde a tempore Justiniani, ut constat
 ex l. *Transigere C. de transact.* sed ea hodie
 in plerisque provinciis mutata est in pe-
 cuniariam, vel aliam, dummodo abfue-
 rit violentia, aut qualitas aggravans. Jul.
 Clarus §. *adulterium n. 7. circa finem,*
 & late Boer. *Decif. 297.* Et ex Justinia-
 ni *Novella 134. cap. 10.* mulier adultera
 non punitur gladio, sed virgis cæsa in mo-
 nasterium detruditur, potestate interim
 marito relicta intra biennium eam repe-
 tedi. Quod & Jure Canonico vide-
 tur receptum, *Gaudemus sup. de convers.*
conjugat. Dosque hoc casu distribuitur
 certo gradu atque ordine inter descen-
 dentes, ascendentes & monasterium, d.
Novel. 134. c. 10. si vero civiliter agatur,
 hoc est, ad separationem thori, facta se-

B b

para-

paratione dos & donatio propter nuptias
 innocenti conjugii applicantur, *Novell. c. 8. c. Plerumque 4. supr. De donat. m
 virum & uxorem.* Quamvis autem
 hoc sint pares maritus & uxor, quod
 solum adulterium alterius agere potest
 ad separationem thori, non tamen in
 cro dotis & donationis propter nuptias
 nam uxor ob solum adulterium amittit
 dotem (nisi fuerit viro reconciliata, *et
 plerumque*) maritus non ante quam in
 quenter cum alia muliere egerit, &
 monitus non resipuerit, *d. Novell. 117.*
 super uxor in adulterio reperta est in
 mis ipso Jure, etiam antequam condemp
 nentur per sententiam: adulter vero non
 fit infamis, nisi per sententiam. *Comperit
 maritus, uxore adultera solutus sita Jure
 solvendi ei debitum conjugale, in quibus
 monasterium potest, c. constitutus supra
 convers. conjug.*

3. *Quae est poena de Jure Canonico*

Jure Canonico alter Conjugum, sive
 maritus sive uxor ob alterius adulterium
 agere ad separationem thori potest coram
 Judice Ecclesiastico, ad quem solum spectat
 etat eo casu cognitio, *cap. Tua §. supra
 Procurat. c. 1. supr. de officio Jud. Ord.
 c. At si Clerici §. de Adulteriis supr. At si
 dicitur*

illis: nisi alter, v. gr. maritus sciens u-
xorem suam adulteram esse, vixerit porro
cum eadem, non peracta poenitentia, quia
hoc casu & ipse reus erit ac particeps de-
licti, *c. si vir 3. b. t.* vel nisi alter alteri adul-
terium objiciat, quia paria delicta mutua
compensatione tolluntur. *cap. penult. &*
ult. hoc tit. Qua ratione autem ordina-
rius possit ex officio procedere in causa a-
dulterii, vid. Conc. Trid. Sess. 24. *de re-*
format. matrim. cap. 8. Sed & certis casi-
bus ad hanc separationem agi non posse,
jam ante diximus.

4. An fas est adulterum deprehensum cum
uxore occidere?

Licet Jure Civili permissum fuerit ma-
trici, atque etiam patri, deprehensum ad-
ulterum cum uxore vel filia occidere cer-
tis casibus impune: id tamen de Jure Ca-
nonico nullatenus permittitur. *can. inter-*
dic. can. Admonere vers. nam si virum.
ca. si quod verius XXXIII. q. 2. Et hæc
quidem Jure Pontificio circa Laicos sta-
tuta sunt, qui eodem Jure etiam excom-
municari debent *c. intelleximus 6. b. t.* ac
poenitentia subijci; imo & in monaste-
rium detrudi possunt, *juxta communem.*
Vid. Covarr. *De matrim. 2. p. cap. 7. §. 7.*
129.

Bb 2

5. Qua

5. *Qua est pœna Clerici adulteri.*

Clericus, qui adulterium commisit aut confessus aut convictus fuerit a Jure Ecclesiastico, deponendus est ab officio & beneficio, & in monasterium detrahendus, ad perpetuam pœnitentiam assignandam, *can. si quis Clericus Distinct. 8. l. 1. & l. 2. & in Strich virgini Lex*. Imo Presbyter infamatus ad confessionem mulieris adulteræ assertis se ab eodem cognitam fuisse, non eodem condemnatus est ad adulterium, sed eodem, veluti suspecto de adulterio, indiget Canonica est purgatio, cum maneat quinta sui ordinis, id est, cum quinque vicinis Presbyteris: in qua purgatione defecerit, ab officio suspendendus est, *cap. significasti §. h. t. c. Quam sit grave q. 1. de Excessib. Pralat.* Potest tamen Episcopus cum clericis dispensare in adulterio, & aliis criminibus inferioribus, *c. cum non alio homine §. at si clerici in fine sup. de Judiciis*. Si quando vero ob gravitatem delicti imponenda fuerit pœna sanguinis, adiri debet Judex secularis, *c. Sententiam. c. Clericis sup. ne clerici vel Monachi & c.*

6. *Quid est Stuprum?*

Quemadmodum Adulterium subinde

late sumitur, ut omnem coitum, lege prohibi- tum, contineat; ita & Stuprum l. inter liberas 6. D. ad L. Jul. de adult. ali- quando vero strictius sumitur, & com- mitti dicitur in virginem, vel viduam, in- tegra vitæ ac honeste viventem, citra vim, d. l. inter liberas. §. 1. l. stuprum 34. D. eod. & l. inter stuprum 101. D. de verb. signif. imo & in masculum, l. qui domum 8. D. b. t. Strictissime vero & proprie capitur, pro virginum illicita defloratione, ut in can. Lex illa XXXVIII. q. 1.

7. Quæ est pœna stupri de Jure Civili?

Pœna stupri citra vim commissi de ju- re Civili in personis honestis est publica- tio dimidiæ partis bonorum, in humili- bus coercitio corporis cum relegatione, §. item Lex Julia de adulteriis. Institut. de publ. Judic. Alioqui commissum vi, sive vere, sive interpretative, veluti dum stuprator blandis verbis, & dolosis pro- missionibus sollicitat seducitque & velut compellit virginem, arg. l. 3. §. si quis volentem D. de Lib. homine exhib. & l. 1. §. de servo corrupto, punitur pœna capi- tali, ut volunt Dd. in d. §. item Lex Ju- lia de adult. eo quod Justin. ibi diferte violentum stuprum excipiat, in verbis, sine vi. Qui vero nondum viripoten-

tem virginem corruperit, de Jure communi non punitur poena mortis; sed in metallum damnatur, si humilior erit; vel in insulam relegatur, si honestior aut in exilium mittitur. *l. si quis aliquis §. qui nondum D. de pœnis.* Tutor imprans pupillam deportatur ejusque boni publicantur, *Arg. L. un. C. si quis eius tutor &c.* A fortiori stuprans viduam cognatam, aut aliam, cum connequit consistere matrimonium, deportatur, *l. si quis viduam D. de quaestione Servus, qui cum domina rem habuisse detectus fuerit, ex Constit. Constantini traditur ignibus concremandus, domo capite plectitur, l. i. C. de mulieribus, quae se propr. servis, &c.*

8. *Quae est poena de Jure Canonico.*

De Jure Canonico stuprator virginis honestae tenetur eam dotare & habere uxorem: nisi pater dare nolit, quo casu dotasse sufficit. Si vero ipse renuat habere, corporaliter castigatus, excommunicatusque in monasterium, ad agendam inibi poenitentiam, detrudendus, *c. i. b. t.* sin non possit eam ducere, ut quia sit conjugatus aut ordine sacro insignitus, nihilominus dotabit, quia d-

rumque est in obligatione, arg. l. celsus §. 1. D. de receptis arbitris. Clericus vero etiam deponitur, ex communi sententia, apud Jul. Clarum §. stuprum. num. 3. Insuperque pecuniaria poena vel corporali, veluti detrusione in carcerem aut monasterium, puniri potest, juxta arbitrium judicis, Abbas in c. at si Clerici n. 20. sup. de Judic. in c. ut Clericum sup. de vita & honest. Cleric. Wamef. Conf. 583. n. 5. Quod si Episcopus, Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, Lector, Psalmista, aut ostiarius, cum muliere, sanctificata DEO, moechatus fuerit, deponendus est, quia sponsam Christi corrumpit: si vero fuerit laicus, excommunicandus est, can. si quis Episcopus XXVII. q. 1. Et praeterea ex Justiniani Constitut. Novella 123. cap. 43. res ejus monasterio applicantur; aliaque poena hoc scelus coercetur. De fornicatione cum filia spirituali vide can. penult. & ult. III. q. 1. & latius de poena stupri & tam adversus Clericum, quam laicum, in foro tam conscientiae, quam civili & Pontificio, vide Menoch. de arbitrariis lib. 2. casu 288. 294. & 420. Illud hic subjiciendum, Paulum IV. Constitut. quam refert. Pet. Matth. in VII. Decretal. lib. 5. tit. 15. c. 1. statuisse, ut conciliatores proxenetæ,

lenones ac lenæ, quæ puellam virginem
interpellaverint, flagitio quidem præ-
dicto pœna capitali, imperfecto vero
portatione perpetua in insulam ple-
rentur; in cæteris autem casibus fuisse
publice cæderentur.

9. *Quid est incestus?*

Quemadmodum Adulterium gratum
est fornicatione; ita incestus adulterium
can. Adulterii malum XXXII. q. 7.
autem incestus consanguineorum vel
nium intra gradus Jure prohibitos ab-
fus, seu cum eis concubitus. Et incestus
dicuntur, qui consanguineis vel affinis
intra gradus prohibitos abutuntur,
cum eis concumbunt, *can. Lex illa XXXVII. q. 1. can. de incestuosis XXXV. q. 2.*
& nuptiæ inter hos contractæ incestus
appellantur. *Novell. de incest. nupt. c. 1. fin. C. eod. tit. can. nec eam XXXV. q. 2.*
quasi in his nuptiis minime adfit cestus,
est, cingulum illud quo venus ad nuptias
honestas utebatur *Covar. 4. Decretal. p. 2. cap. 6. §. 8.* Virginitatis vero Deo conse-
cratarum conjunctio non solum incestus
sed & sacrilega est & dicitur, *can. si quis
sacro XXVII. q. 1.*

10. *Quæ est pœna incestus de jure civili?*

Pœna

pena Incestus simplicis, id est absque
 matrimonio, de Jure Digest. eadem est,
 de adulterii, *l. si quis viduam D. de qua-*
estionib. non etiam de Jure Codicis, nisi
 cum alia specie fornicationis committa-
 tur, puta cum adulterio vel stupro, Jul.
 Clarus, §. *incestus*; quia licet Jure Co-
 dicis aucta sit pena adulterii, non tamen
 pena incestus. Incestarum vero nu-
 merarum in honestis quidem personis fa-
 cta separatione, una cum infamia, pena
 est exilium, & bonorum publicatio, ipso
 scilicet jure, a die commissi criminis,
 dummodo non supersint liberi ex alio
 matrimonio; in vilibus vero additur cor-
 poris coercitio, *Novell. 12. de incest. nupt.*
l. 4. C. eod. Covarr. *d. loco.* A pena
 tamen amissionis bonorum, jure novissi-
 mo statuta, excusat ignorantia juris aut
 facti, etiam ex lata culpa contingens, Co-
 varr. *d. loc.* In eum vero, qui virginem
 consecratam, jungendi matrimo-
 nio causa, vel saltim intenterit, capitalis
 pena constituta est, *l. si quis non dicam.*
C. de Episc. & Cler. Adde *Novell. 123. §.*
penult.

II. *Qua est pena de Jure Cano-*
nico?

De Jure Canonico clericus, de incestu
 B b 5 accu-

accusatus & infamatus, deponenda
& beneficiis privandus, Jul. Clarus
eo. Eodem jure omnis incestus
pollutus, siquidem scienter, infamatus
neque sacerdos, neque legitime con-
ctas personas accusare potest, *ca-*
sanguineorum III. q. 4. Estque excom-
nicatus ipso jure, *Clement. unica de*
sanguinit. a qua tamen excommuni-
ne per Episcopum absolvi potest,
ibid. & a se invicem separandi su-
Clement. un. c. 1. Sc. non debet sup.
sanguinit. Alteroque morte pre-
alter, quamdiu vivit, graviter peccat
debet absque spe conjugii cum alia,
quedam cum aliquot seqq. XXXII.
can. fin. XXXV. q. 8. & alius, c. 1.
sup. de eo, qui cognovit consanguinitate.
Quanquam si contraxerit cum alia,
sistat matrimonium, quia tantum est
pedimentum impediens, non autem
rimens.

12. *Quid obtinet si ignoranter incestu-
ptia contracte?*

Qui contraxerit ignoranter incestu-
nuptias, mitius, arbitrio judicis, puni-
tus est: sicut & is, qui ab initio boni
de contraxit, sed postmodum, debeat
consanguinitate vel affinitate, nihil
nus perseveravit, non incidit in peccatum

...tus, a Legibus & canonibus impo-
... Gloss. in d. Clement. un. ad V. scien-
... & Clar. d. §. Incestus n. 9. At qui sci-
... ter matrem & filiam, aut duas sorores
... germanas carnaliter cognoverit; sicut &
... mulier, quæ patri & filio, aut duobus fra-
... tribus germanis, sui copiam fecerit, pœna
... timi supplicii plecti jubetur, ex consti-
... tutione Sixti V. Bajard. in Addit. ad Jul.
... Clar. d. §. Incestus n. 10.

B. Quid habendum de liberis ex incestu
natis?

Denique filii nati ex incestuosis com-
... pibus, scienter factis, non censentur le-
... gimi, nec parentibus succedunt, can. un.
... q. 7. & 8. l. si quis & Auth. Ex
... C. de incestis nuptiis.

TIT. XVII.

De Raptoribus, Incendiariis & Viola-
toribus.

...inis nunc ratio postulat, ut de iis, qui-
... bus res proximi violantur, agatur, ut
... de rapinis, furtis, usuris, crimine falsi:
... a quo crimine non sunt alieni, qui per
... fortes homines fallunt, quique in judi-
... cio cum adversario suo colludendo, ali-
... ad revera agunt, & aliud simulant.

1. Quid